

KORREKSION (MAXSUS) PEDAGOGIKANING ASOSIY VAZIFALARI, TAMOYILLARI VA METODLARI

Usanov Ozodbek CHoriyor o'g'li

Shahrisabz davlat pedagogika instituti

Eshmurodova Dildor Normuratovna

Pedagogika fakulteti Pedagogika yo'nalishi 1-kurs talabasi Ilmiy Rahbar

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20354740>

Annotatsiya

Ushbu maqolada korreksion (maxsus) pedagogikaning mazmun-mohiyati, asosiy vazifalari, tamoyillari hamda metodlari yoritilgan. Shuningdek, alohida ta'lim ehtiyojiga ega bo'lgan bolalarni o'qitish va tarbiyalashda korreksion pedagogikaning ahamiyati tahlil qilingan. Maqolada maxsus pedagogikaning jamiyatdagi o'rni hamda inklyuziv ta'limdagi roli haqida fikr yuritilgan.

Аннотация

В данной статье раскрываются сущность коррекционной (специальной) педагогики, её основные задачи, принципы и методы. Также анализируется значение коррекционной педагогики в обучении и воспитании детей с особыми образовательными потребностями. Рассматривается роль специальной педагогики в обществе и системе инклюзивного образования.

Annotation

This article discusses the essence of correctional (special) pedagogy, its main tasks, principles, and methods. The importance of correctional pedagogy in teaching and educating children with special educational needs is also analyzed. In addition, the role of special pedagogy in society and inclusive education is highlighted.

Kalit so'zlar

Korreksion pedagogika, maxsus ta'lim, inklyuziv ta'lim, pedagogik metod, tamoyil, reabilitatsiya, tarbiya, rivojlanish, logopediya, defektologiya, maxsus ehtiyoj, adaptatsiya.

Kirish

Korreksion (maxsus) pedagogika pedagogika fanining muhim tarmoqlaridan biri bo'lib, jismoniy yoki ruhiy rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalarni o'qitish, tarbiyalash va jamiyatga moslashtirish masalalarini o'rganadi. Hozirgi davrda inklyuziv ta'lim tizimining rivojlanishi natijasida korreksion pedagogikaning ahamiyati yanada ortib bormoqda. Ushbu maqolada korreksion pedagogikaning tushunchasi, vazifalari, asosiy tamoyillari, metodlari hamda uning jamiyatdagi o'rni haqida so'z yuritiladi.

Asosiy qism

Korreksion pedagogika tushunchasi

Korreksion pedagogika — bu rivojlanishida turli nuqson yoki cheklanish mavjud bo'lgan bolalarni o'qitish va tarbiyalash qonuniyatlarini o'rganuvchi fan hisoblanadi. Ushbu fan bolaning imkoniyatlarini rivojlantirish, mavjud kamchiliklarni bartaraf etish hamda ijtimoiy hayotga moslashishga yordam berishga qaratilgan.

Korreksion pedagogika bir necha yo'nalishlarni o'z ichiga oladi. Jumladan, surdopedagogika — eshitishida nuqsoni bolalar bilan ishlashni, tiflopedagogika — ko'rishida muammosi bo'lgan bolalarni o'qitishni, oligofrenopedagogika esa aqliy rivojlanishida orqada qolgan bolalarni tarbiyalashni o'rganadi. Shuningdek, logopediya nutq nuqsonlarini tuzatish bilan shug'ullanadi.

Korreksion pedagogikaning vazifalari

Korreksion pedagogikaning asosiy vazifasi alohida ta’lim ehtiyojiga ega bo’lgan bolalarni har tomonlama rivojlantirishdan iboratdir. Ushbu vazifalar quyidagilarni o’z ichiga oladi:

1. Rivojlanishdagi nuqsonlarni aniqlash va tashxislash;
2. Bolalarning individual imkoniyatlarini o’rganish;
3. Ta’lim va tarbiya jarayonini moslashtirish;
4. Nutq, tafakkur va psixik faoliyatni rivojlantirish;
5. Bolalarni mustaqil hayotga tayyorlash;
6. Ijtimoiy moslashuv va integratsiyani taminlash;
7. Ota-onalar va pedagoglarga metodik yordam korsatish.

Mazkur vazifalar orqali bolalarning jamiyatdagi o’rni mustahkamlanadi va ularning kelajakdagi faol hayot kechirishiga zamin yaratiladi.

Korreksion pedagogikaning tamoyillari

1. Individuallik tamoyili

Har bir bolaning imkoniyati, qobiliyati va ehtiyoji turlicha bolganligi sababli talim jarayoni individual yondashuv asosida tashkil etiladi.

2. Insonparvarlik tamoyili

Bolaga mehr-muhabbat, hurmat va qo’llab-quvvatlash asosida yondashish muhim hisoblanadi.

3. Tizimlilik tamoyili

Ta’lim va tarbiya ishlari uzviy hamda reja asosida olib borilishi kerak.

4. Faollik tamoyili

Bolalarni dars jarayonida faol ishtirok etishga undash ularning rivojlanishiga ijobiy tasir qiladi.

5. Inklyuzivlik tamoyili

Alohida ehtiyojli bolalarning jamiyat va umumtalim muhitiga moslashuvini taminlash muhimdir.

Korreksion pedagogikada turli metodlardan foydalaniladi. Ular bolalarning imkoniyatiga qarab tanlanadi.

Kuzatish metodi

Bolalarning xulqi, qiziqishi va rivojlanish darajasi kuzatiladi.

Suhbat metodi

Pedagog va bola ortasidagi muloqot orqali muammolar aniqlanadi.

Mashq metodi

Takroriy mashqlar orqali konikma va malakalar shakllantiriladi.

O’yin metodi

O’yinlar yordamida bolalarning psixologik va ijtimoiy rivojlanishi taminlanadi.

Rag’batlantirish metodi

Bolalarni maqtash va qo’llab-quvvatlash orqali ularda ishonch hosil qilinadi.

Korreksion mashg’ulotlar

Nutqni rivojlantirish, eshitish yoki harakat faoliyatini yaxshilashga qaratilgan maxsus mashg’ulotlar olib boriladi.

Korreksion pedagogikaning ahamiyati

Korreksion pedagogika jamiyatda muhim o’rin tutadi. Chunki ushbu fan yordamida alohida ehtiyojga ega bo’lgan bolalar ta’lim olish, kasb egallash va jamiyatda o’z o’rnini topish imkoniyatiga ega bo’ladi. Bundan tashqari, korreksion pedagogika bolalarda mustaqillik, ijtimoiy faollik va o’ziga

bo‘lgan ishonchni rivojlantiradi. Bugungi kunda inklyuziv ta’lim tizimining rivojlanishi korreksion pedagogikaning ahamiyatini yanada oshirmoqda. Chunki har bir bola sifatli talim olish huquqiga ega va korreksion pedagogika aynan shu maqsadni amalga oshirishga xizmat qiladi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, korreksion (maxsus) pedagogika alohida ta’lim ehtiyojiga ega bolgan bolalarni har tomonlama rivojlantirishga xizmat qiluvchi muhim fan hisoblanadi. Uning vazifalari, tamoyillari va metodlari bolalarning ta’lim olish jarayonini samarali tashkil etishga yordam beradi. Korreksion pedagogika orqali bolalarning jamiyatga moslashuvi, mustaqil hayot kechirishi hamda oz qobiliyatlarini namoyon etishi uchun keng imkoniyat yaratiladi.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. Polatova P.M. Maxsus pedagogika. — Toshkent: Oqituvchi, 2020.
2. Mamedov K., Ayupova M. Korreksion pedagogika asoslari. — Toshkent: Fan va texnologiya, 2019.
3. Nurmuhamedova L. Defektologiya va logopediya. — Toshkent: Tafakkur, 2021.
4. UNICEF tashkilotining bolalar talimi va inklyuziv talimga oid materiallari.